

PHYLLODES EYNDHOVII,
NIEUWE VLINDERSOORT UIT JAVA,

BESCHREVEN DOOR

Mr. S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

Vergelijk Plaat 6.

In den voorgaanden jaargang van dit Tijdschrift werd door mij eene nieuwe soort van *Phyllodes* onder den naam van *Verhuellii* beschreven en daarbij opgegeven dat het voorwerp, dat in de plaat voorgesteld was, toebehoorde aan den Hoog Edel Gestrengen Heer Q. M. R. Ver Huell, die ook de keurige teekening vervaardigd had, waarnaar de lithographische plaat door den ijverigen teekenaar Wendel was gevolgd. In deze opgave was een misslag ingeslopen, die wij ons haasten te herstellen. Het voorwerp namelijk, dat als model voor de teekening gediend had, behoorde niet aan den kundigen Schout-bij-nacht, wiens pen en penceel steeds voor de uitbreiding der natuurlijke geschiedenis werkzaam zijn, maar bevond zich in de rijke verzameling van den Heer A. J. van Eyndhoven te Zutphen, de bewaarplaats van zoo vele entomologische schatten.

Toen ik in den vorigen zomer Zutphen bezocht, werd het mij weder vergund die rijke verzameling te doorloopen en bij die gelegenheid toonde mij de Heer van Eyndhoven niet alleen twee voorwerpen van *Phyllodes Verhuellii*, en een van *Ph. conspicillator*, maar ook een voorwerp van eene soort, die mij geheel nieuw voorkwam. Dit gaf aanleiding dat later de Heer Ver Huell aanbod, ook naar dit voorwerp eene tee-

kening te maken, terwijl de eigenaar de welwillendheid had mij het dier in natura toe te zenden, opdat ik het zou kunnen beschrijven, en afbeelding en beschrijving een plaatsje in dit Tijdschrift zouden erlangen.

De soort komt eenigzins nabij aan die, welke door Westwood in zijn *Cabinet of Oriental Entomology* op bladz. 57 beschreven en op plaat 28 afgebeeld is, doch de overeenkomst is slechts schijnbaar en heeft haren oorsprong voornamelijk in de geelachtig bruine kleur, welke deze twee soorten van de overigen, die het geslacht *Phyllodes* uitmaken, onderscheidt. Het zou betwijfeld kunnen worden of deze nieuwe soort wel in het Genus *Phyllodes* van Boisduval mogt opgenomen worden. Volgens Guenée, (*Species Gén. des Lepid.* VII. p. 120) zijn de kenmerken van dit geslacht de volgende: „Antennes moyennes, crénelées dans les ♀, filiformes et spongieuses dans les ♂. Palpes courts, aplatis, le second article très large, sécuriforme, très velu, le 3e extrêmement petit, sétacé, nu et très-court; etc.” Nu is bij onze nieuwe soort het derde lid der palpen niet bijzonder klein, en ook niet borstel-, maar lepelvormig. Wat deze lichaamsdeelen betreft, zou derhalve de soort eer gebragt moeten worden tot het Genus *Ophideres* Bdv., hetgeen palpen heeft, „dont le troisième article est mince, comprimé, de forme et longueur variables, mais ordinairement spatulé.”

Intusschen gelooven wij, dat de vorm der vleugels en vooral der voorvleugels, welke zeer sterk overeenkomen met die der *Phyll. ustulata* Westw. en de naauwe verwantschap tusschen deze soorten, de plaatsing van dit dier in het Genus *Phyllodes* regtvaardigen, te meer dewijl de geslachten door Boisduval en Guenée ingevoerd, nog niet zoo scherp afgesneden schijnen te zijn, als men wel zou verlangen en misschien meer naar den algemeenen indruk van den habitus zijn opgesteld.

Het is ons eene aangename voldoening, deze soort den naam te doen dragen van den eigenaar van het eenige ons bekende exemplaar.

Phyllodes, palporum articulo tertio spatuliformi, alis anticis falcatis luteo-fuscis, macula reniformi figuram Anatis clangulae exhibente, alis posticis supra fuscis, vitta undulata flava instructis, subtus argillaceis, ocello aurantiaco nigro-limbato praeditis.

Kop, halskraag en de twee eerste geledingen der palpen zijn rosachtig griauw; het derde lepelvormige lid der palpen is donker bruin. De oogen zijn bij het gedroogde exemplaar geelachtig bruin. De sprieten zijn ros, aan de spits der bovenzijde lichter; het grondlid is aan de basis sneeuw wit. Het borststuk is rosachtig griauw, het achterlijf meer grijsachtig griauw, even als de pooten, welke evenwel sneeuw witte ronde vlekken op de knieën hebben; de bedekking van den anus is meer geelachtig.

De bovenvleugels zijn aan de bovenzijde, als zijde glanzend en nootkleurig; de achterrand is ietwat donkerder; schuin over de vleugels loopen eenige zeer onduidelijke donkerder wolken. Van de sikkelvormige punt des vleugels loopt eene fijne paarsachtig bruine streep tot onder de niervlek. Deze is lichtgriauw en vertoont zeer duidelijk de figuur van eene brilduiker-eend (*Anas clangula*), die met den kop naar den kop des vlin-ders ziet; de pooten van dit eendje ontbreken, als bij de heraldische *Merles*. De ronde vlek wordt door eene kleine zwarte stip vertegenwoordigd. Aan den beneden-wortel des vleugels is de kleur ietwat lichter. De ondervleugels zijn aan de bovenzijde in het midden zwartachtig vaal, met eenen sterk gegolfd, aan beide zijden uitgeschulpten band, die boven aan witachtig, in het midden en naar beneden geel is, en den binnenhoek des vleugels niet aanraakt. De basis van den vleugel is naar den binnenhoek toe viltachtig griauw, de buitenranden zijn griauw, waarin het zwart van het midden wegs melt; de smalle franje is nog lichter van kleur.

De bovenvleugels hebben aan de onderzijde een dofgrauwe kleur; de donkere streep, die van de vleugelpunt naar binnen loopt, is slechts even aangeduid; daarentegen is de vleugelschijf met eene onregelmatige, bruinachtig dofzwarte vlek bedekt,

waarin weder eene onregelmatige vlek van de grondkleur der ondervleugels staat. Deze zijn grauwwachtig grijs, eenigzins donkerder naar den achterrand, met vier rijen donkere stippen in het midden der cellen tusschen de 1^e, 2^e, 3^e, 4^e en 5^e langsader.

In de cellen 3 en 4 van den binnenhoek af gerekend ziet men twee ronde oranje vlekken, die aan de boven- en beneden-zijde, als mede aan de anaalzijde, breede zwarte zoomen hebben; van dezen zoom loopt nog eene bruinachtige vlek naar den binnenhoek.

Lengte 48 mm., vlugt 114 mm.

De woonplaats van dit fraaije insect is Java, indien ten minste de oude etiquette, uit het kabinet van Dr. Dalen te Rotterdam afkomstig, waarheid behelst. Men weet dat Java dikwijls in het algemeen wordt opgegeven voor al onze Oost-Indische bezittingen. Omtrent de levenswijze van dezen vlinder is ons niets bekend.

In het aangehaalde werk van Guenée volgt op het geslacht *Phyllodes* het genus *Potamophora*, waarvan hem slechts eene soort, *P. Manlia* Cramer, bekend was. 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leyden bezit, buiten deze niet zeldzame, nog drie andere soorten uit onze Oost-Indische bezittingen, eene uit Amboina en twee van Java. Wij hopen deze in eene der volgende afleveringen van dit Tijdschrift te beschrijven.

Snellen van Vollenhoven, S. C. 1859. "Phyllodes eyndhovii, nieuwe vlindersoort uit Java." *Tijdschrift voor entomologie* 2, 86–89.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/87833>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/64819>

Holding Institution

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Sponsored by

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Copyright & Reuse

Copyright Status: NOT_IN_COPYRIGHT

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.